

Historia leczenia bólu w zarysie*

An outline of history of pain treatment

Teofan M. Domżał

Klinika Neurologii, Wojskowy Instytut Medyczny, Warszawa; Przewodniczący Komisji Historycznej Komitetu Nauk Neurologicznych PAN

otrzymano / received: 23.10.2008; otrzymano po recenzji / revised: 25.11.2008; zaakceptowano / accepted: 01.12.2008

Abstract: History of pain treatment is as long and old as the history of mankind. Medical sources reach back to biblical times. For centuries pain had been associated with an evil spirit or disease, while the removal of pain meant having been healed. The oldest method of pain treatment was based on the use of medicinal plants, which are sometimes still used by contemporary medicine. Medicinal plants were a source of several alkaloids endowed with analgesic properties. For instance, willow bark was the origin of aspirin and a large group of widely used today nonsteroidal analgesic/anti-inflammatory drugs. Several doctrines having emerged in the history of medicine questioned foundations of treatment, of which acupuncture, homeopathy and bioenergotherapy are still popular. These doctrines are not taught in medical schools since their efficacy in the treatment of pain has not been confirmed in multicenter trials using methods of fact-based medicine. Conversely, their treatment efficacy was shown to be comparable to the efficacy of placebo. Introduction of surgical methods to chronic pain treatment was an important step in the history of medicine. These procedures are carried out on nerves, spinal cord and brain. The discovery of general and local anesthesia and their introduction into clinical practice was a milestone in fending off pain accompanying medical procedures.

Key words: Pain, History, Treatment

Streszczenie: Historia leczenia bólu jest długa i tak stara jak historia ludzkości. Medyczne źródła sięgają czasów biblijnych. Ból przez wieki utożsamiany był ze złym duchem lub chorobą, a usunięcie bólu oznaczało wyleczenie. Najstarszą formą leczenia bólu były zioła, do których dziś czasem sięga medycyna. Z ziół uzyskano kilka alkaloidów o przeciwbólowym działaniu, a z kory wierzbowej bierze początek aspiryna i duża grupa szeroko dziś stosowanych w leczeniu bólu niesteroidowych leków przeciwbólowych/przeciwzapalnych. W historii medycyny powstało kilka doktryn podważających podstawy leczenia, z których nadal dużą popularnością cieszy się akupunktura, homeopatia i bioenergoterapia. Doktryny te nie są nauczane w uczelniach medycznych, gdyż ich skuteczność w leczeniu bólu oceniana w wielośrodkowych badaniach wg zasad medycyny opartej na faktach, nie została potwierdzona i porównywalna jest ze skutecznością placebo. W historii ważnym etapem było też wprowadzenie metod chirurgicznego leczenia bólu przewlekłego. Zabiegi wykonywano na nerwach, rdzeniu i mózgu. Dużym postępowaniem w zwalczaniu bólu podczas zabiegów było odkrycie i wprowadzenie do użytku metod znieczulenia ogólnego i miejscowego.

Słowa kluczowe: Ból; Historia; Leczenie

* referat wygłoszony na Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Komisji Patofizjologii i Terapii Bólu oraz Komisji Historycznej Komitetu Nauk Neurologicznych PAN w Warszawie 2008